

SEZONA 1921/22 · ŠTEVILKA 19

I VAVPOTIČ

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
MILAN PUGELJ

CENA 2 D.

Spored za 19. teden.

Drama

Sreda,	8. februarja	— Vražja ženska.	D
Četrtek,	9. februarja	— Hamlet.	Izven.
Petek,	10. februarja	— Vražja ženska.	B
Sobota,	11. februarja	— Prekrasne Sabinke.	A
Nedelja,	12. februarja,	ob treh popoldne. —	
	Revizor.		Izven.
Nedelja,	12. januarja,	ob osmih zv. — Hamlet.	Izven.
Poned.,	13. februarja	— Prekrasne Sabinke.	C
Torek,	14. februarja	— Zaprto.	

Opera

Sreda,	8. februarja	— Evangeljnik.	E
Četrtek,	9. februarja	— Trubadur.	B
Petek,	10. februarja	— Zaprto.	
Sobota,	11. februarja	— Cavalleria rusticana. —	
	Plesna legendica		E
Nedelja,	12. februarja	— ob treh popoldne.	
	Labodje jezero.		Izven.
Poned.,	13. februarja	— Zaprto.	
Torek,	14. februarja	— Cavalleria rusticana. —	
	Plesna legendica.		D

VRAŽJA ŽENSKA

Drama v petih dejanjih. Spisal Karl Schönherr. Poslovenil
Alojz Benkovič.

Režiser: EMIL KRALJ.

Mož g. Kralj.
Žena ga Juvanova.
Mlad obmejni orožnik g. Gregorin.

Prizorišče: soba.

17.

HAMLET,

kraljevič danski.

Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.
Poslovenil Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Klavdij, kralj danski	g. Gaberščik.
Hamlet, sin prejšnjega in nečak sedanjega kralja	g. Rogoz.
Polonij, prvi komornik	g. Ločnik.
Laertes, njegov sin	g. Kralj.
Horacij, Hamletov prijatelj	g. Peček.
Voltimand,	g. Markič.
Kornelij,	g. Bitenc.
Rozenkranc,	g. Drenovec.
Gildenstern,	g. Železnik.
Osrik,	g. Strniša.
Plemič	g. Murgelj.
Marcel,	g. Medven.
Bernardo,	g. Šubelj.
Francisko, vojak	g. Smerkol.
Rajnold, sluga Polonijev	g. Cesar.
Fortinbras, kraljevič norveški	g. Gregorin.
Duh Hamletovega očeta, prejšnjega kralja Hamleta	g. Terčič.
Dvornik	g. Medven.
Prvi igralec	g. Lipah.
Drugi igralec	g. Šubelj.
Tretji igralec	g. Bitenc.
Igralka	gna Gorjupova.
Šluga	g. Murgelj.
Duhovnik	g. Markič.
Gertruda, kraljica danska in Hamletova mati	ga Borštnikova.
Ofelija, Polonijeva hči	ga Šaričeva.
Prvi grobar	g. Daneš.
Drugi grobar	g. Plut.

Osebe v igri:

Prolog	g. Bitenc.
Kralj	g. Lipah.
Kraljica	gna Gorjupova.
Lucijan, kraljev nečak	g. Šubelj.

Gospodje in gospé z dvora, častniki, vojaki, sluge.

Vrši se v Helsingörju na Danskem.

Glasbo zložil A. Balatka. — Po tretjem dejanju daljša pavza.

Prekrasne Sabinke

Zgodovinski dogodek v treh delih. Spisal Leonid Andrejev.
Preložil O. Š.

Režiser: O. ŠEST.

Scipion	g. Rogoz.
Debeli Rimljan	g. Gaberščik.
Pavel Emilij	g. Šest.
Agripina	g. Cesar.
Prvi Rimljan	g. Markič.
Drugi Rimljan	g. Smerkol.
Ank Marcij	g. Peček.
Prvi Sabinec	g. Ločnik.
Kleopatra	ga Wintrova.
Prozerpina	gna V. Danilova.
Junonica	gna Rovanova.
Veronika	gna Rakarjeva.
Prva Sabinka	gna Šturмова.
Druga Sabinka	* * *

Rimljani, Sabinci, Sabinke, profesorji, trobentači.

Dejanje se vrši za časa ustanovitve Rima. I. in III. dejanje
v naselbini Rimljanov, II. v naselbini Sabinecev.

REVIZOR

Komedija v petih dejanjih. Spisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj, preložil Ivan Prijatelj.

Režiser: BORIS PUTJATA.

Anton Antónovič Skvoznik - Dmuha- nóvskij, mestni poglavar	g. Putjata.
Ana Andréjevna, njegova žena	ga Škerlj-Medvedova.
Márja Antónovna, njegova hči	gna Vera Danilova.
Luká Lukič Hlópov, šolski nadzornik	g. Ločnik.
Njegova žena	gna Bolotova.
Amos Fjódorovič Ljápkin-Tjápkin, sodnik	g. Gaberščik.
Artémij Filípovič Zemljanika, oskrbnik dobrodelnih zavodov	g. Danilo.
Iván Kuzmič Špékin, poštar	g. Peček.
Peter Ivánovič Dóbčinskij,) mestna (g. Lipah.
Peter Ivánovič Bóbčinskij,) graščaka (g. Železnik.
Iván Aleksándrovič Hlestakóv, uradnik iz Peterburga	g. Daneš.
Osip, njegov sluga	g. Kralj.
Stjepán Ivánovič Korobkin, ugleden mož mesta	g. Šubelj.
Njegova žena	gna Mira Danilova.
Stjepán Iljič Uhovjórto, policijski nadzornik	g. Strniša.
Svistunóv,) stražnika (g. Bitenc.
Deržimorda,)	g. Šubelj.
Abdúlin, trgovec	g. Medven.
Prvi trgovec	g. Smerkolj.
Drugi trgovec	g. Kudrič.
Fevronija Petróvna Pošljópkina, klju- čavničarka	ga Juvanova.
Podčastnica	gna Rakarjeva.
Miška, poglavarjev sluga	g. Plut.
Natakar	gna Gorjupova.

Gosti moškega in ženskega spola, trgovci, meščani, prosivci.

Dekoracije je po načrtih g. Haritonova izvršil g. Skružny. Kostume sta izdelala po načrtih g. Šadikova ga Waldsteinova in g. Raztresen.

EVANGELJNIK

Opera v 3 dejanjih. Pesnitev in glasbo zložil Viljem Kienzl.
Za slovenski oder priredil Friderik Juvančič.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: G. TRBUHOVIČ.

Friderik Engel, justicijar v samostanu

sv. Otmara (bas)	g. Zupan.
Marta, njegova nečakinja (sopran)	ga Levandovska.
Magdalena, njena prijateljica (alt)	gna Šterkova.
Janez Freudhofer, učitelj (bariton)	g. Romanowski.
Matija Freudhofer, aktuar v samostanu, njegov mlajši brat (tenor)	g. Sowilski.
Kozobrad, krojač (tenor-buffo)	g. Trbuhovič.
Basar, puškar (bas-buffo)	g. Zorman.
Aibler, star meščan (bas)	g. Perko.
Njegova žena (mezzosopran)	ga Smolenskaja.
Hubrovka (sopran)	ga Trbuhovičeva.
Janko, mladenič (tenor)	g. Mohorič.
Deček (sopran)	gna Koreninova.
Nočni čuvaj (bas)	g. Ižanc.
Cunjarica (mezzosopran)	ga Lumbarjeva.

Lajnar, otroci, meščanje, kmetje, hlapec.

1. dejanje se godi v samostanu sv. Otmara na Spodnjem Avstrijskem leta 1820; 2. in 3. dejanje se vršita 30 let pozneje na Dunaju. — Prva vprizoritev l. 1895 v Berlinu.

1. dejanje. V opatiji pri sv. Otmarju živita brata Matija in Janez, prvi aktuar, drugi učitelj. Oba ljubita Marto, hčer samostanskega oskrbnika, ki je pa vdana le Matiji. Janez zatoži brata pri oskrbniku, ki v svoji jezi odpusti Matijo iz službe.

Marta in Matija jemljeta slovo in si prisegata večno zvestobo. Janez prisluškuje in sklene iz zavisti pogubiti lastnega brata. V ta namen zaneti ogenj v samostanu, in ko hiti Matija na pomoč, so ljudje mnenja, da je on požigalec, češ, da se je hotel maščevati radi odpusta iz službe.

2. dejanje. Trideset let pozneje najdemo Matijo na dvorišču dunajske hiše, kjer oznanja evangelij in pobira mile darove. Magdalena, prijateljica Martina izza mladih dni, ga spozna. Matija ji pove, da je pretrpel po nedolžnem dvajset let v ječi. Prišedši iz nje je zvedel, da si je bila Marta v obupu vzela življenje. Odslej potuje kot evangeljnik in živi od miloščine.

3. dejanje. Magdalena je strežnica pri Janezu, ki leži na smrt bolan v mali izbi. Bolezen ga muči in peče ga vest. Tu začuje glas evangeljnikov. Magdalena ga mora poklicati k bolniku, ki svojega brata ne spozna. Janez mu razodene svoj zločin in prizna, da je uničil življenje rodnemu bratu. Matija po hudem notranjem boju pove Janezu, kdo da je, in umirajočega brata njegovega greha odveže.

TRUBADUR

(IL TROVATORE)

Opera v 4. dejanjih. Besedilo spisal S. Cammerano, prevel
A. Štritof. Vglasbil G. Verdi.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: F. BUČAR.

Grof Luna (bariton) g. Romanowski.
Leonora (sopran) ga Lovšetova.
Ineza, njena družica (mezzo-sopran) . . . ga Smolenskaja.
Azucena, ciganka (mezzo-sopran) . . . gna Šterkova.
Manrico, njen rejenec, trubadur (tenor) . g. Drvota.
Ruiz, njegov prijatelj (tenor) g. Mohorič.
Ferrando, načelnik grajske straže (bas) . . g. Zupan.
Ciganski poglavar (bariton) g. Perko.
Sel (tenor) g. Simončič.

Služinčad, spremstvo, vojaki, cigani. Godi se deloma v
Biskaj, deloma v Aragoniji v 15. stoletju.

Prva vprizoritev leta 1853 v Rimu.

I. Ferrando pripoveduje straži, da je imel stari grof Luna dva sina. Mlajšega je bila neka ciganka začarala. Ker so jo zato sežgali, je ugrabila njena hči Azucena grofovo dete in ga baje iz maščevanja vrgla v ogenj. Po nalogu rajnega grofa, ki tega nikdar ni mogel verjeti, išče Ferrando zločinsko ciganko. — **Premena.** Leonora razodene Inezi, da ljubi trubadurja. Grof Luna hoče zapeti Leonori podoknico. Sreča se s svojim tekmeccem Manricom ter ga pozove na dvoboj.

II. Azucena pripoveduje Manricu grozne doživljaje iz svoje preteklosti in mu odkrije svoje sovraštvo proti Lunovim. Manrico sklene maščevati se nad protivnikom. V tem pride sel s poročilom, da namerava Leonora iti v samostan, ker misli, da je Manrico mrtev. — **Premena.** Luna hoče prepričati Leonorin vstop v samostan. Manrico prihiti in odvede Leonoro.

III. V taborišče grofa Lune privedo Azuceno, v kateri spozna Ferrando zločinsko ciganko. — **Premena.** Manricu in Leonori naznani Ruiz, da vedejo Lunovi vojaki Azuceno na grmado. Manrico odide, da bi jo rešil.

IV. Manrico je z Azuceno vred pal v roke Luni. Oba sta obsojena na smrt. Pred ječo toži Leonora. Z dvora se čuje mrtvaški zbor, iz ječe Manricova pesem. — **Premena.** Leonora, ki je bila vzela strup, pride v ječo po Manrica; on pa jo pahne od sebe, misleč, da mu je postala nezvesta. Ko Leonora umre, da Luna Manrica sežgati. Azucena mu razodene grozno skrivnost: Bil je tvoj brat.

Cavalleria rusticana

Opera v 1 dejanju. Besedilo napisala po G. Vergi G. Targioni-Tozzetti in G. Menasci. — Vglasbil Pietro Mascagni.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: G. TRBUHOVIČ.

Santuzza (sopran) ga Lewandowska.
 Lola (mezzo-sopran) gna Thalerjeva.
 Turiddu (tenor) g. Drvota.
 Alfio (bariton) g. Romanowski.
 Lucia (alt) gna Kalouskova.

Vaščani in vaščanke.

Godi se današnje dni na kmetih v Siciliji.

Prva vprizoritev v Rimu l. 1890.

Turiddu je bil, preden je šel k vojakom, zaročen z Lolo, sedaj ženo Alfija. Po končani vojaški službi se je Turiddu vrnil domov, in ker je našel Lolo poročeno, si je poiskal drugo dekle, Santuzzo. Kmalu pa se mu je srce zanjo ohladilo in vzplamtelo spet za Lolo. — Predigro prekine podoknica — siciliana, ki jo poje Turiddu svoji Loli. Velika noč je, ljudstvo se zbira pred cerkvijo, poje, veseleč se lepega spomladanskega jutra, in odide. Santuzza hoče govoriti s Turiddom, vpraša njegovo mater Lucijo, kje da bi ga našla, mati pravi, da je odšel v Francofonte, Santuzza pa ji odgovori, da so ga videli ponoči na vasi.

Voznik Alfijo prihaja po daljši odsotnosti spet domov, sovaščani ga veselo pozdravijo, in ko se v cerkvi začne služba božja, odidejo v cerkev, Alfijo pa gre domov.

Santuzza je pričakala Turidda, prosi ga naj se ji ne izneveri, očita mu ljubezen do Lole, Turiddu pa je ne poslušal. Na poti v cerkev pride mimo Lola, Turiddu hoče ž njo, ali Santuzza mu to zabrani. Ves razjarjen jo nato Turiddu siloma pahne s poti in odide v cerkev.

Santuzza misli na osveto, zato ji je Alfijo baš dobrodošel. Pove mu, da jo je oskrnil Turiddu, ki zapeljuje zdaj Lolo. Alfijo

priseže, še danes maščevati se in odide. Ljudstvo zapušča cerkev, z njimi Turiddu in Lola. Pred gostilno veselo pojo in pijo. Vsi pozdravijo prihajajočega Alfija, Turiddu mu ponudi polno čašo, ki jo pa Alfijo odkloni, rekoč, da je zanj to vino strup. Turiddu izlije vino Alfiju pod noge, potem ugrizne Alfija v uho v znamenje dvoboja na nože. Turiddu pokliče svojo mater, se silno vznemirjen od nje poslovil in hiti na dvoboj. Kmalu se začuje hrup in kričanje, vaščanje prihite in povedó, da je bil ravnokar Turiddu usmrčen.

IV

PLESNA LEGENDICA

Mimična igra v enem dejanju. Po G. Kellerju priredil in vglasbil Risto Savin.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: H. POLJAKOVA.

Muza ga Poljakova.
 Eros gna Chladkova.
 Menih g. J. Drenovec.
 Narod.

V slikah:

Sv. Marija ga Mencinova.
 Sv. Cecilija ga Ribičeva.
 Kralj David g. Drenovec.

Godci, plesoči pari, angelčki in angeli.

Kmetski ples pleše gna Nikitina in baletni zbor.

Deloma nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Po zapiskih sv. Gregorija je bila Muza plesalka med svetniki. Kot dete dobrih staršev je bila prisrčna devičica, ki je marljivo služila Materi božji. Prepojena s strastjo nepremagljivega veselja do plesa, je nepremotljivo plesala, kadar ni molila. Plesala je s svojimi tovarišicami, z otroci, z mladeniči, pa tudi sama; plesala je doma, po vrtovih in livadah. Kadar je šla k oltarju, je bil njen korak bolj podoben ljubkemu plesu nego hoji, tudi pred cerkvenimi vrati je v naglici nekoliko poplesala po gladkih mramornatih ploščah. —

V prazno kapelo, kjer se nahaja kip čudodelne Marije, vstopa Muza in Eros; Muza prinese cvetice v počesčenje Marije. Eros hoče Muzo nežno objeti, ona pa se mu rahlo izvije, poklekne pred Marijo in pobožno moli. V temi se prikaže menih, stopi k Muzi, jo prime za roko, povprašujoč jo, kako to, da tukaj pleše. Muza mu odgovori, da je nameravala s plesom Marijo častiti. Menih jo vpraša, jeli bi hotela pustiti ples le za en dan? Potem bi se mogla vse leto veseliti in plesati. Muza to obljubi. Nadalje vpraša menih: Bi li hotela opustiti posvetno ljubezen in ples in rajši živeti Bogu, služiti Mariji ter v večnem življenju rajati z nebeškimi četami? Muza se ne more odločiti.

1. prikazen.

Menih se spremeni v kralja Davida, pokaže ji v podobi zemeljsko veselje, deklica naj voli. Muza postane žalostna in odkloni.

2. prikazen.

Ko Muza premišljuje, zagleda v nebeškem raju angele, device in sv. Cecilijo, ki sede k orglam in svira himno v čast Matere božje. Muza je premagana, poda kralju roko, ter obljubi, kar on zahteva. Prične se ples angelov, Muzo mičejo vabljivi ritmi, težko vztraja in končno res začne plesati. Prelomila je obljubo. Začuje se grom, ki postaja vedno silnejši, Muza pleše vedno hitreje in strastneje, vrti se z besno brzino. Vstopivši Eros hoče Muzo rešiti, ona pa se mu iztrga in pleše dalje po kapeli, katero razsvetljujejo švigajoče strele. Ljudstvo išče pred viharjem v kapeli zavetja ter preti Muzi, ona prosi čudodelno Marijo pomoči.

3. prikazen.

Kip Matere božje leskeče v nebeški luči, Muza kleči pred njim. Odpro se nebesa, sv. Cecilija, kralj David in angeli se prikazujejo. Mati božja stopi k deklici in jo odvede v nebesa. Polagoma izgine nebeška prikazen, pred Marijinim kipom leži mrtva Muza:

LABODJE JEZERO

Balet v štirih dejanjih. Glasbo zložil P. I. Čajkovski.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: V. POHAN.

Vladajoča kneginja	ga Puhkova.
Princ, njen sin	g. Pohan.
Njegova zaročenka	gna Koreninova.
V labode začarane princeze	gna Nikitina.
	gna Špirkova.
	gna Chladkova.
	gna Vavpotičeva.
	gna Moharjeva.
Njihova mačeha, čarovnica	gna Svobodova.
Dvorni maršal	g. Simončič.
Pisar	g. Krže.
Župan	g. Dežman.
Učitelj	g. Bekš.

Dvorjani, kmetje, sluge, vile itd.

Plesi v tretjem dejanju:

1. Tirolski ples gne Moharjeva, Jezerškova, Habičeva.
2. Češki ples gni T. Haberletova, Valenčakova.
3. Indijski Ples gna Vavpotičeva.
4. Ruski ples gne Moharjeva, Jezerškova, Habičeva.
5. Francoski ples gni Japljeva, Zorčeva.
6. Slovaški ples gna Špirkova, g. Maliatsky.
7. Španski ples gna Chladkova, g. Drenovec.
8. Italijanski ples gni Jančarjeva, Volbenkova.
9. Poljski ples gni Špirkova, Zorčeva.

I. de j a n j e : Velika slavnost na gradu stare kneginje. Obhajajo njen rojstni dan in obenem zaroko njenega sina. Stara kneginja pride samo za trenotek med goste in se po napitnici vrne v svoje stanovanje. Po njenem odhodu se svečanost nadaljuje. Naenkrat prilete v park labodi. Princ pošlje po puško, da bi enega ustrelil. Puška se ne sproži in princ zasleduje v parku labode, da bi enega ujel. Za labodi leti sova, mačeha labodov, ki je začarala pet princes v labode.

II. dejanje: Princ lovi labode, jim prestreže pot ter pride prej k jezeru kakor oni. Labodi so začarane princese, ki spremenene samo v vodi svojo ptičjo postavo v človeško. Princ vidi, kako se labodi spremenene v princese, ter opazuje njihovo igro z gozdnimi vilami. Pri tem se zaljubi v eno od teh začaranih princes in jo prosi, naj gre z njim na grad. Ona se skraja brani, potem pa mu obljubi, da pride kasneje s prošnjo, naj jo reši čara. Rešiti pa jo more samo mladenič, ki še ni poljubil nobenega dekleta. Da se spoznata, mu da polovico svojega pajčolana in odleti nato za svojimi sestrami. Stara mačeha posluša, ko princesa pripoveduje princu, kako jo more rešiti. Da bi to preprečila, ukrade princu pajčolan.

III. dejanje: Mačeha spremeni v svojem domu s pomočjo ukradenega pajčolana svojega slugo v kavalirja, črnega mačka v paža, sama pa se preobrazi v princeso in gre mesto nje na slavnost h kneginji.

Sprememba: Slavnost pri kneginji se nadaljuje. Fanfare naznanijo prihod novega gosta. Čarodejka vstopi, spremenjena v laboda-princeso. Princ pripoveduje kneginji o svojem doživljanju v gozdu in ji prizna ljubezen do princese ter prosi svojo zaročenko, naj mu oprostí, ker ljubi drugo. Med plesom poljubi spremenjeno mačeho, ki se preobrazi v svojo pravo podobo ter se porogljivo smeje. Vsi gostje se prestrašijo. V tem pride prava princesa in pove, da ji je prinesel princ mesto rešitve smrt in da mora zato umreti.

IV. dejanje: Labod pleše svoj zadnji ples in se poslavlja od svojih sester in gozdnih vil. Princ pride ves žalosten k labodu in ga prosi odpuščanja, da ga reši smrti. Toda prepozno je. Labod umira. Ko princ vidi, da je labod umrl, se vrže ves obupan v jezero.

Plesna legendica.

O postanku plesne legendice poroča njen skladatelj, gospod Risto Savin tako-le:

Spomladi, leta 1918, sem ostavil strašno bojno fronto in prišel v ljubko alpsko mestece Ljubno, kjer so me čakali mirnejši posli. Kmalu me je objelo veselje do ustvarjanja in pričel sem iskati dramatičnega osnutka, ki bi odgovarjal moji individualnosti in prilikam odra. Neki moj prijatelj me je opozoril na Gottfrieda Kellerja, in ko sem se seznanil z glavnimi deli plemenitega Švicarja, sem skušal med njimi kaj primernega najti.

Pri tej priložnosti so obvisile moje misli na zadnji izmed dražestnih sedmih legend, in krasna fantastična oseba Muze me je zavzela tako, da sem si jo zamišljal krepkeje in krepkeje tako dolgo, dokler ni stala ljubka deklica živa pred mojimi duševnimi očmi.

Muza se mi je pokazala kot nežno, ljubko, religijozno vzgojeno in tudi pobožno dekletce s fino, bolešno občutljivo dušo in z naivnim in primitivnim občutjem.

Snov se mi je zdela posebno primerna za mimično igro.

K scenariju bi rad dodal nekaj kratkih opazk.

Vzrok navideznega omahovanja, rekel bi iritiranja dejanja tiči v tem, da sem hotel zgraditi dejanje iz zmesi resnice in vizije in s tem uvesti slušalca v čuvstvovanje Muze.

Ko se prikaže menih, hoče Muza počastiti Marijo s plesom. Resen nastop meniha pa jo iznenadi in zavest krivde jo spravi tako daleč, da spozna v menihu kralja Davida. Gledalec ostavi z njo vred resničnost in sledi viziji.

Ko prekine Muza s plesom drugo vizijo v sceni pri orglah in prekrši dano besedo, se vrne njen duh v resničnost. Ta prehod pospešuje slučajno nastala poletna nevihta.

Zadnjo vizijo z miraklom uvajajo pastirji, ki pobegnejo pred nevihto v cerkev. Tam vidijo besno vrtečo se plesalko in jo hočejo spraviti iz cerkve. Strah pred posledicami prekršene obljube in groza pred pastirji uboga Muzo popolnoma zmedeta. Z zadnjimi močmi se iztrga pastirjem in hiti h kipu Marije. Po kolenih se preplazi čez sedem stopnic, v katere je vloženi sedem mečev žalostne Matere božje, in prosi za pomoč in varstvo. Toda ta groza je bila za nežno bitje prevelika. Muza umrje.

V zadnjih hipih njenega življenja se ji zdi, da se Mari kip oživi, da se ji bliža Marija, ki jo popelje v nebesa.

Gledalec sledi tretji viziji deklince, pastirji na odru pa je ne vidijo in se trudijo okoli umirajoče Muze.

Glasba je spisana v obliki suite. Ples je zgrajen tako, da spremlja dejanje.

* * *

Risto Savin zлага zdaj dvoje oderskih del, in sicer glasbo k Williama Shakespeareja „Henriette Eight“ in k baletu „Čajna punčka“. Zadnja skladba utegne biti tekom poletja gotova.

—♦♦♦—

Dvogovor.

- S katerim ključem si odprl nocoj o, Predragi, mala vrata pri poti? . . .
- Zasučejo se vsaka vrata sama v tečajih, brez šuma, ko prihajam in odhajam.
- Si prišel tedaj s podplati od sukna, da te nisem čula, ko si šel po stopnicah? . . .
- Brez teže in brez sledu je moj korak; ali srce svinčeno je v grudih in me boli.
- Zakaj se naslanjaš raven ob zid in ti mlahave roke visijo ob bokih? . . .
- Ne morem več dalje od tu, prišel sem samo, da te vidim.
- Ali vsaj me poljubi, ne vidiš, da žeja me, da umiram od žeje po tvojih ustih? . . .
- Nimam ustnic več, če tudi jih vidiš, v zraku izpuhtim, če se roka me dotakne.
- Ali zakaj me v svoj nič ne pogoltniš? . . . Nimaš zame sočutja? . . .
- Trpi, še trpi, moli, še moli, čakaj, še čakaj: ura bo prišla.

Ada Negri - Gradnik.

Leonida Andrejeva „Prekрасne Sabinke“.

Tudi Nemeц Schönthan je napisal komedijo z naslovom „Ugrablјene Sabinke“ to se pravi, v „Ugrablјenih Sabinkah“ se zadeva ne suče okrog Sabink, in Schönthan ni napisal komedije, temveč neki profesor, ki nastopa v Schönthanovi komediji je spisal klasičen dramski spis in ta nosi naslov „Ugrablјene Sabinke“. Potem pride znameniti akter Strize in vprizori ta klasični spis i. t. d. Z eno besedo: v „Ugrablјenih Sabinakah“ publika Sabink sploh ne vidi.

Andrejev pa pripelje Sabinke na oder tako, kakor se spodobi; pripelje jih vse skuštrane, razkačene in divje. Rimljani jih nosijo na svojih mišičastih rokah. Njih klasični, svetovnoznani rimski nosovi so razpraskani, otekli in sploh niso več to, kar zasluži naslov klasičnega rimskega nosu. Torej tu prične Andrejev svoj zgodovinski dogodek.

Baš so ustanovili Rimljani Rim, in samcem se zahoče domačega ognjišča in pa vsega, kar spada zraven. Pa gredo, kakor pripoveduje zgodovina, in obišejo ponoči gospodo stare Sabine, ki uživajo že dalj časa sladkosti rodbinskega življenja. Ugrabijo jim žene, puste začudene soproge same v posteljah in jo krenejo domov proti svojim naselbinam — oziroma proti Rimu. Tu se torej prične dejanje. Rimljani zlože ugrablјeno robo na kup in se posvetujejo o nadaljnih korakih, Sabine pa prisegajo večno zvestobo svojim nesrečnim sprogom, delajo toaleto in preže za vsakim korakom svojih grabiteljev. Po starih šegah izbero Rimljani parlamentarja in ta se pogaja s prelestnimi bitji. No, pogajanja ne privedo do zaželjenega uspeha in že sklenejo Rimljani, da se odpovedo vsem sladkostim — in da odvzemo žene Etruskom, ko se situacija spremeni: ženske nočejo same nazaj na vso dolgo pot in prosijo za par dni oddiha. In zaupajoč vase, češ, če ostanejo le eno noč, se ne bodo več vračale, se dvignejo Rimljani z gromovitim hura in jih poneso v baš ustanovljeni Rim.

* * *

Druga slika kaže nesrečo oropanih sprogov Sabinecev; sami pestujejo in so z eno besedo prokleta žalostni. A Ank Marcij, njih dični vodja, je izvedel na čudežen način naslove žená, in vsa četa nesrečnih mož, opremljena s kasacijskimi

zakoni, tožbami, argumenti in odloki o pravilnosti njih zakonov in o nepravilnosti ugrabljenja — se napoti proti Rimu. Marširajo z godbo in sicer po dva koraka naprej in en korak nazaj, ker je to zelo važno, in Ank Marcij razloži to posebnost takole: „Dva koraka naprej — in en korak nazaj! V prvih dveh korakih, Sabinci, moramo izraziti vso neukrotljivo željo naših duš, trdno voljo in nevzdržno stremljenje, iti naprej, korak nazaj — korak modrosti, korak izkušnje in zrelega razuma. Ko delamo korak nazaj, premišljujemo o prihodnjem; ko delamo korak nazaj, vzdržujemo veliko zvezo s tradicijo, z našimi predniki, z našo veliko preteklostjo. Zgodovina ne dela skokov! A mi, Sabinci, smo ob tem velikem trenutku zgodovina!“ In zastor pade.

* * *

S prihodom Sabinecev v mladi Rim se prične tretji del tega zgodovinskega dogodka. Sabinski učenjaki odpro svoje folijante, paragrafi se bliskajo — a uspeh? Žene priznajo, da so ugrabljene, Rimljani z navdušenjem pritrjujejo faktu ugrabljenja — a žene vendar nočejo nazaj, kajti v imenu Sabinskih žen, žensk sploh, pove Prozerpina: „Če hočeš, da bo ženska tvoja, za kar se tako poteguješ, potem bodi sam silen in ne daj je nikomur, drži jo, umri, če je treba, v njeno obrambo. Veruj mi, Marcij, za žensko ni večje radosti, nego umreti na grobu moža, ki je padel, ko je branil njo. In vedi, Marcij, da postane ženska nezvesta le tedaj, če se ji je izneveril mož!“

* * *

Vem, da je Andrejev v drugih svojih dramah in spisih povedal, koliko je prestal in da zanj življenje ni purpurna obla. Tu pa je nakopičil humorja in človek čuti, da so se mu nasmehnili tudi stari bogovi.

O. Š.

Verizem. — Cavalleria rusticana.

Umetnost je bila in je še dandanes torišče takoimenovanih „pokretov“, rojenih iz stremljenja po napredku, po katerem hrepene vsi umetniki, zlasti mlajši. Recimo torej, da je tak pokret čisto naraven, dasi opažamo često — ako pogledamo natančneje — da je nastala le struja mlajših umetnikov, ki so se strnili v društvo, prizadevajoč si, ucepiti svoje ideje drugim umetnikom in za umetnost se zanimajočemu občinstvu.

Približno tako je bilo tudi z verizmom v glasbi, ki je nastal nekako ob času Bizeta in Wagnerja, dasi ne prištevamo teh dveh mož k veristom, pač pa ju moremo smatrati proizvoditeljema verizma, seveda brez njiju volje. Kaj da je pravzaprav verizem, ni težko dognati, to nam razodene že beseda sama: vero = resnično, torej verizem = stremljenje po goli resnici v glasbi ali drugi umetnosti. To se pravi, skladatelj si prizadeva glasbo prilagoditi dramatični situaciji, izraziti v muziki kratko in jedrnato le to, kar veli beseda, ne da bi se spuščal v daljša proizvajanja svojih event. muzikaličnih misli. Nahajamo pa tudi daljše, veristično napisane muzikalične fraze, ki na ta način slikajo dramatično napetost, ne da bi sledile kakemu besedilu, temveč izražajo razpoloženje udeleženi oseb v dotičnem prizoru.

„Cavalleria rusticana“ je napisana povsem v stilu verizma, navajeni smo celo, smatrati to opero kot klasično zastopnico verizma in to po vsej pravici, kajti Mascagni je znal vsako situacijo tako plastično vglasbiti, da ne moremo dvomiti o resničnosti. Prava sreča za Mascagnija je bil uprav vzorni libreto, ki je napisan jasno, jedrnato, kratko, skoz in skoz resnično veristično. Ta krasni libreto je mladega Mascagnija navdušil, o čemer priča njegova, kakor v enem dušku napisana glasba. Strastna, elementarna je, kakor vihar na morju. Vse, kar naj občuti pevec ali pevka, je izraženo jasno in markantno, ognjevito, s pravim italijanskim temperamentom, skratka — ujema se vseskozi z izvrstnim libretom.

Založnik Eduardo Sonzogno v Milanu je bil razpisal leta 1890. nagrado za najboljšo enodejansko opero in izmed množice tekmovalcev je bila nagrada prisojena Mascagniju za njegovo opero „Cavalleria rusticana“. Pri premijeri v Rimu leta 1890. je ta opera žela veliko priznanje in takoj nastopila pot po celem civiliziranem svetu, povsod sprejeta z največjim navdušenjem. Mascagni je mahoma zaslovel, za

kratko dobo se je njegovo ime bleščalo kakor nobeno drugo, bil je pravi triumfator. Resna in stroga kritika mu seveda ni priznala vseh vrlin, ki jih smemo pričakovati od dobrega glasbenika, očitala mu je površnost, nepopolnost glasbene izobrazbe, brutalnost in še marsikaj drugega. Morda so imeli strogi kritiki prav, o tem soditi ni moj namen, konstatirati pa je treba, da se svet ni zmenil za hibe, ki so jih našli Mascagnijevi kritiki, temveč je navdušeno vzklikal in ploskal tej operi in tako ustvaril njen nezaslišani uspeh. In res, skoraj se ne moreš izogniti silnemu učinku te glasbe, prime te in prešine s svojo elementarno silo, zdi se ti, da se je rodila iz prirode same, priznati moraš, da je pristna, originalna in lepa, dasi ni brezhibna.

V Ljubljani se je „Cavalleria rusticana“ izvajala že mnogokrat. Občinstvo bo imelo letos zopet priliko, poslušati to veristično opero. Ne dvomim, da bo našla tudi zdaj mnogo častilcev, ki jo bodo uživali z naslodo.

FRANJO BUČAR.

Visoka gora.

Visoka gora zre v nebo,
 razcvita roža se pod njo —
 in vojska po stezah rožlja
 na sredo ravnega polja.

Med njimi moj najljubši gre,
 mu Janko lepo je ime,
 in šopek s prs se lesketa
 ko zvezda jutranja z neba.

C. Golar.

Informacija.

Bilo je okrog poldne. Graščak Boldurev, velik, močan mož z gladko ostriženo glavo in izbuljenimi očmi, si je slekel svršnik, si obrisal s svilenim robcem znoj s čela in plašno stopil v sodno pisarno. Tam je škripalo po papirju precejšnje število peres.

„Kje bi se tu lahko o nečem informiral?“ je vprašal slugo, ki je prišel s taso polno čaš iz drugega konca urada. „Rad bi nekaj vprašal in dobil prepis nekega sklepa.“

„Prosim, potrudite se tja! Tja, k temu gospodu, ki sedi pri oknu!“ je odgovoril sluga in pokazal s taso proti zadnjemu oknu.

Boldurev se je odkašljajal in se napotil k tistemu oknu. Tam je sedel pri zeleni mizi, (ki je morala imeti, po črnih pikah in lisah sodeč, legar), mlad mož s štirimi navzgor štrlečimi šopi las na glavi, z dolgim, pegastim nosom, v oguljeni uniformi. Svoj dolgi nos je vtaknil v ogromno knjigo in je pisal. Zraven njegove desne nosnice se je sprehajala muha, in on je ves čas potiskal spodnjo ustnico naprej ter si pihal pod nos, kar je dajalo njegovemu obrazu skrajno nejevoljen izraz.

„Ali bi mogel . . . tu pri vas,“ je začel Boldurev, „poizvedeti nekaj o neki tožbi? Moje ime je Boldurev . . . Tudi bi rad zajel prepis sklepa z dne drugega marca.“

Uradnik je pomočil pero v tintnik in gledal potem, ali ni zajel preveč črnila. Ko se je prepričal, da pero ne bo kapljalo, je praskal dalje. Spodnjo ustnico je porinil spet naprej; ampak ni mu bilo treba več pihati — muha je bila medtem sedla na njegovo uho.

„Ali bi mogel tukaj nekaj poizvedeti?“ je povzel Boldurev po preteku ene minute. „Jaz sem graščak Boldurev, . . .“

„Ivan Aleksejevič!“ je zaklical uradnik čez sobo enemu izmed tovarišev, kakor bi Boldureva ne bil niti opazil. „Povej trgovcu Jalikovu, če pride, naj si da prepis izjave potrditi na policiji! Stokrat sem mu to že rekel!“

„Jaz prihajam v zadevi svoje tožbe z dediči kneginje Guguline“ je zajeceljal Boldurev. Tožba Vam mora biti menda znana. Prosim vas najvljudneje, poslušajte me!“

Uradnik je ujel — še vedno ne da bi opazil Boldureva — na svoji ustnici muho, si jo temeljito ogledal ter jo vrgel proč. Graščak se je odkašljajal in šumno useknil v svoj pisani

robec. Toda tudi to ni pomagalo. Tako sta prešli zopet dve minuti. Boldurev je potegnil iz listnice bankovec za en rubelj in ga položil na knjigo pred uradnika. Ta je nejevoljno skremžil obraz, potegnil knjigo k sebi in jo zaprl.

„Samo kratko vprašanje, prosim . . . Samo to bi rad vedel, s kako pravico dediči kneginje Guguline — — — Vas li smem motiti?“

Toda uradnik, zaposlen s svojimi lastnimi mislimi, je vstal, se popraskal na laktu in stopil k omari, da si nekaj poišče tam. Ko se je čez minuto vrnil k mizi, je potegnil spet predse knjigo, na kateri je ležal še en rubelj.

„Samo za hip bi vas rad nadlegoval . . . Čisto kratko vprašanje — — —“

Uradnik ga ni slišal. Začel je nekaj prepisovati.

Baldurevu se je stemnil obraz, in z obupnim pogledom je romal čez vso škripajočo družbo.

„To ti vrage drsajo in drsajo! Zlodej jih vse vzemi, res!“

Odšel je od mize in se ustavil sredi sobe; uničen je spustil roke ob sebi. Sluga, ki je prišel spet s čašami mimo, je najbrže opazil njegov obupni izraz; zakaj stopil je tik k njemu in mu zašepetal: „Nu, kako je? Ste se informirali?“

„Informiral sem se že, ampak kaj, ko noče z menoj govoriti . . .“

„Dajte mu vendar tri rublje!“ je šepnil sluga.

„Saj sem mu dal že dva.“

„Pa mu dajte še enega!“

Boldurev se je vrnil k mizi in položil na odprto knjigo zelen bankovec.

Uradnik je spet potegnil knjigo k sebi in obrnil list; in naenkrat je kakor slučajno pogledal Boldureva. Njegov nos se je zasvetil, zardel in se v prijaznem nasmešku zvil.

„A . . . kaj izvolite?“ je vprašal uradnik.

„Rad bi nekaj vprašal z ozirom na svojo tožbo . . . Moje ime je Boldurev.“

„O, čast mi je! . . . V pravdi Guguline, kaj ne? Poznam. Torej kaj bi radi vedeli natančnejšega?“

Boldurev mu je razložil svojo prošnjo.

Uradnik je zdaj tako oživel, kakor da ga je obšel čisto nov duh. Dal je potrebno pojasnilo, poskrbel za prepis in ponudil stranki stol — in to vse v enem samem hipu. Začel je celo pogovor o vremenu in se zanimal za letošnjo žetev. In ko je Boldurev odhajal, ga je spremil po stopnicah neprestano vljudno se smehljajoč in zvijajoč, kakor bi hotel pred prosilcem vsak čas napraviti globok poklon. Boldurevu pa je

bilo vse to zelo mučno in kakor po nekakem notranjem nagonu je potegnil še en rubelj iz listnice in ga ponudil uradniku. Ta se je nasmehnil, priklonil in pograbil bankovec s spretnostjo kakega žonglerja, da ga je bilo videti samo za trenutek.

„To so ljudje . . . to so ljudje . . .“ si je mislil graščak, ko je dospel na cesto. Za hip je obstal in si obrisal z robcem čelo.

Anton Čehov.

Cene prostorom.

Parter	Drama	Opera
Sedež I. vrste	10 D	15 D
„ II. — III. vrste	9 „	13 „
„ IV. — IX. vrste	8 „	10 „
„ X. — XIII. vrste	6 „	8 „
Dijaško stojišče	2 „	2 „

Lože

Lože v parterju in		
I. redu za 4 osebe	40 „	60 „
Balkonske lože za 4 osebe	30 „	45 „
Nadaljne vstopnice v		
I. redu in parterju	8 „	10 „
Nadaljne vstopnice v		
balkonskih ložah	5 „	8 „

Balkon

Sedež I. vrste	7 „	10 „
„ II. — III. vrste	5 „	7 „

Galerija

Sedež I. vrste	3 „	4 „
„ II. — V. vrste	2 „	3 „
Stojišče	1 „	1 „

Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri dnevni blagajni (operno gledališče) od 10. do pol 1. ure in od 3. do 5. ure in na dan predstave pri blagajni. — Sedeži in lože se naročajo lahko tudi telefonično (št. 231.)

Med predstavo vstop ni dovoljen.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsako soboto in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.